

УДК 341.1

Емілія Різник, Людмила Малюта

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Emilia Riznuk, Ludmyla Maliuta

FEATURES OF INNOVATIVE PROJECTS INVESTMENT IN INDUSTRIAL ENTERPRISES

Майбутнє економічне зростання нашої держави може бути забезпечене лише сталим розвитком і техніко-технологічним оновленням вітчизняних промислових підприємств. З огляду на це, надалі актуальними залишаються питання інноваційної активності суб'єктів господарювання. Проте, активна інноваційна діяльність потребує значних фінансових ресурсів, які не завжди є у розпорядженні підприємства. Це зумовлює значний відрив вітчизняних підприємств у розвитку виробничої сфери, і, як наслідок, знижує їх конкурентоспроможність.

Низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції пояснюється, у тому числі і як результат недостатнього обсягу інвестицій у інноваційні проекти, у розробку і впровадження інноваційних ідей.

Під інноваційним проектом розуміється комплекс усіх необхідних заходів щодо створення і реалізації інноваційного продукту на ринок. А інвестиційний проект – це сукупність цілеспрямованих організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних заходів, які здійснюються суб'єктами інвестиційної діяльності та оформлені у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних для обґрунтування, організації та управління роботами з реалізації проекту.

В Україні останнім часом спостерігається негативна тенденція, щодо обсягів залучення інвестицій в інноваційну діяльність. Загалом, інноваційна активність вітчизняних товаровиробників характеризується нестабільністю інвестицій у дану сферу. Це пов'язано з дією різних чинників, які умовно науковці поділяють на три групи – економічні, виробничі та правові.

До економічних факторів можна віднести наступні: нестача власних коштів; недостатня фінансова підтримка держави; великі витрати на нововведення; високий економічний ризик; тривалий термін окупності нововведень; низький платоспроможний попит на продукцію; нерозвиненість фінансового ринку і неготовність капіталу до широкого інвестування в інноваційну сферу.

До виробничих факторів слід віднести такі: нестача інформації про нові технології; відсутність можливості для кооперації з іншими підприємствами та науковими організаціями; незавершений характер дослідницьких робіт; несприйнятливність підприємств до нововведень; відсутність кваліфікованого управління інноваційними процесами, спрямованого на підвищення якості продукції, отримання конкурентних переваг; поглиблена сировинна орієнтація вітчизняних підприємств.

Серед правових факторів виділяють наступні: недосконалість інструментів правового регулювання інноваційної діяльності, особливо у сфері захисту прав інтелектуальної власності; відсутність оптимального рівня оподаткування тощо.

Інноваційну активність підприємств можна проаналізувати за наступними показниками:

— питома вага підприємств, що впроваджували інновації (у розрізі напрямів інноваційної діяльності);

- питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової;
- кількість освоєних інноваційних видів продукції (у тому числі нових видів техніки);
- кількість впроваджених нових технологічних процесів (у тому числі маловідходних та ресурсозберігаючих).

Підвищення інноваційної активності промислових підприємств потребує привабливих умов для створення сприятливого інвестиційного клімату і передбачає наступні заходи:

- розвиток правових основ інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств в Україні з метою створення ефективного правового механізму гарантій захисту інвестицій;
- стабілізація та розвиток економічних процесів в окремих промислових регіонах та в країні в цілому з метою сприяння розвитку банківської системи;
- сприяння розвитку інноваційної та інвестиційної інфраструктури (фондових, товарних та універсальних бірж, депозитаріїв, інститутів спільного інвестування, інноваційних та інвестиційних фондів, технопарків, страхових компаній, науково-консультаційних центрів тощо);
- реформа податкової системи та поетапне зниження податкового навантаження;
- державна фінансова підтримка інноваційних проектів, що пройшли відбір за встановленими критеріями.

Для стимулювання інноваційної діяльності у промисловості необхідно: мотивувати працівників до інноваційної діяльності, це може відбуватися у вигляді премій до заробітної плати чи відсотка від величини економічного ефекту, який приніс підприємству даний винахід. Крім цього, важливим завданням є зниження рівня міграції вчених шляхом створення сприятливих умов для нових винаходів і технологій. Доцільно також запровадити тісну співпрацю з іноземними підприємствами щодо обміну досвідом (наприклад, у проектах спільного бенчмаркінгу); активізувати діяльність технопарків шляхом державної підтримки; розширити практику надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів і зниження відсоткової ставки.

Україні необхідно перейняти зарубіжний досвід державної підтримки і стимулювання інноваційної діяльності у розвинених країнах. Так, наприклад, у США нараховують більше сотні пільг, що активізують науково-технічний процес. Головна перевага податкової підтримки полягає у тому, що пільги надаються не авансом, а як заохочення за реальну інновацію, адже сума недоотриманих у виді податків коштів приблизно відповідає внескам фірм в інноваційний процес. Головний принцип західної системи полягає в тому, що податкові пільги надається не науковим організаціям, а підприємствам та інвесторам. Синергетичний ефект від наданих пільг і конкурентних умов відбору інноваційних проектів забезпечують високий попит на дослідження та інновації.

Також одним із головних інструментів державного регулювання інноваційно-інвестиційних проектів є амортизаційна політика. Визначення оптимальних норм і видів амортизації – одне з найважливіших завдань держави.

Таким чином, вітчизняним підприємствам життєво необхідно впроваджувати інновації, оскільки їх матеріально-технічне забезпечення досягнуло критичної межі. Зазначені вище заходи не тільки покращать ситуацію у виробничій сфері, а й активізують соціальну політику, що сприятиме створенню нових робочих місць, збільшенню податкових надходжень до державного бюджету тощо.